

Dr. Öğr. Üyesi Nihal URAL

**ADİ ORTAKLIK SÖZLEŞMESİNİN
İRADİ SONA ERMESİ VE HUKUKİ SONUÇLARI
(FESİH VE TASFİYE)**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
KISALTMALAR CETVELİ.....	XIX
GİRİŞ.....	1
§ 1. GENEL OLARAK ADİ ORTAKLIK SÖZLEŞMESİ.....	4
I. ADİ ORTAKLIK SÖZLEŞMESİ KAVRAMI	4
II. ADİ ORTAKLIK SÖZLEŞMESİNİN UNSURLARI.....	14
A. Kişi Unsuru.....	14
B. Ortak Amaç	17
C. Ortak Amaç İçin Çaba Gösterilmesi (Affectio Societatis- Ortaklık Ruhu-Ortaklık İradesi)	22
D. Katılım Payı	25
E. Sözleşme	29
F. Sözleşmenin Kurulması	31
1. Sözleşmenin Şekli.....	32
2. Sözleşmenin Hukuki Niteliği ve Özellikleri.....	35
3. Sözleşmenin Sürekli Borç İlişkisi Özelliği.....	36
III. ADİ ORTAKLIK SÖZLEŞMESİNİN ÖZELLİKLERİ.....	38
A. Adi Ortaklık Sözleşmesi Adi Ortaklığa Tüzel Kişilik ya da Bağımsız Bir Hak Öznesi (Sujesi) Niteliği Kazandırmaz	38
B. Adi Ortaklık Kişi Birliğinden Oluşmaktadır.....	43
C. Adi Ortaklıkta Kural Olarak Elbirliği Halinde Hak Sahipliği Esası Uygulanmaktadır.....	43
D. Adi Ortaklıkta Ortaklar Arasında Müteselsil Sorumluluk Bulunmaktadır	46
IV. ADİ ORTAKLIK SÖZLEŞMESİNİN HÜKÜMSÜZ OLMASI.....	50
§ 2. ADİ ORTAKLIK SÖZLEŞMESİNİN SONA ERME SEBEPLERİ	52

I. GENEL OLARAK	52
1. Haklı sebeplerin bulunması hâlinde, her zaman başkaca koşul aranmaksızın, fesih istemi üzerine mahkeme kararıyla.”	53
II. ADİ ORTAKLIK SÖZLEŞMESİNDE ÖNGÖRÜLEN AMACIN GERÇEKLEŞMESİ VEYA ORTAKLIK AMACININ GERÇEKLEŞMESİNİN İMKÂNSIZ DURUMA GELMESİ (TBK M. 639/B.1)	58
III. ADİ ORTAKLIK SÖZLEŞMESİNİN ORTAKLARDAN BİRİNİN ÖLÜMÜ NEDENİYLE SONA ERMESİ	62
IV. ADİ ORTAKLIK SÖZLEŞMESİNİN ORTAKLARDAN BİRİNİN KISITLANMASI, İFLASI VEYA TASFİYEDEKİ PAYININ CEBRİ İCRA YOLUYLA PARAYA ÇEVİRİLMESİ NEDENİYLE SONA ERMESİ.....	65
A. Ortağın Kısıtlanması.....	65
B. Ortağın İflasına Karar Verilmesi.....	66
C. Ortağın Tasfiyedeki Payının Cebri İcra Yoluyla Paraya Çevrilmesi.....	68
V. ADİ ORTAKLIK SÖZLEŞMESİNİN KARARLAŞTIRILAN SÜRENİN BİTMESİ İLE SONA ERMESİ.....	69

BİRİNCİ BÖLÜM

§ 1. ADİ ORTAKLIK SÖZLEŞMESİNİN İRADİ OLARAK SONA ERDİRİLMESİ	71
I. GENEL OLARAK	71
II. ADİ ORTAKLIK SÖZLEŞMESİNİN BÜTÜN ORTAKLARIN İRADESİ SONUCU KARAR İLE SONA ERMESİ (TBK M. 639/F.1/B.4)	72
A. Genel Olarak	72
B. Karar Kavramı ve Niteliği	73
C. Oybirliği ile Alınan Sona Erdirme Kararının Niteliği	75

D. Sona Erdirme Kararının Şekli.....	76
E. Sona Erdirme Kararının İspatı.....	79
F. Sona Erdirme Kararının Hükümü.....	80
G. Sona Erdirme Kararının Yokluğu.....	80
III. ADİ ORTAKLIK SÖZLEŞMESİNİN FESİH BİLDİRİMİ İLE SONA ERMESİ (TBK M. 639/F.1/B.6)	81
A. Genel Olarak.....	81
B. Fesih (Bozma) Kavram ve Niteliği	82
1. Olağan Fesih.....	84
2. Taraflara Tanınan Fesih Hakkının Sözleşme İle Ortadan Kaldırılıp Kaldırılamayacağı	86
3. Fesih Beyanının Geçerlilik ve İspat Şekli.....	87
4. Feshi İhbar Beyanının Geri Alınabilmesi	91
a. Feshi İhbar Hakkına Sahip Olan Kişiler	92
b. Fesih Beyanının Yöneltileceği Muhatap	92
C. Adi Ortaklık Sözleşmesinin Olağan Fesih Yoluyla Sona Erdirilebilmesi	93
1. Adi Ortaklık Sözleşmesi ile Ortağa Tek Taraflı Olarak Sözleşmeyi Feshi İhbar Yolu ile Sona Erdirme Hakkı Tanınmış Olması	94
2. Adi Ortaklık Sözleşmesinin Belirsiz Süreli Olması	98
3. Adi Ortaklık Sözleşmesinin Ortaklardan Birinin Ömrü Boyunca Sürmek Üzere Kurulmuş Olması.....	101
4. Adi Ortaklık İlişkisinin Sözleşmede Öngörülen Sürenin Sona Ermesine Rağmen Ortakların Örtülü İradesi ile Sürdürülmüş Olması.....	101
D. Fesih Bildirim Süreleri ve Sözleşmenin Sona Ermesi	102
E. Fesih Bildirim Hakkının Dürüstlük Kuralına Uygun Olarak Kullanılması	107
F. Fesih Bildirim Hakkının Uygun Olmayan Zamanda Yapılması	108

G. Fesih Bildirim Hakkının Dürüstlük Kuralına Aykırı Kullanılmasının Sonucu.....	109
IV. ADİ ORTAKLIK SÖZLEŞMESİNİN HAKLI NEDENLE MAHKEME KARARIYLA FESHİ (TBK M. 639/F.1/B.7).....	110
A. Genel Olarak.....	110
B. Olağanüstü Fesih Kavramı.....	113
C. Haklı Sebep Kavramı.....	117
D. Haklı Sebebin Unsurları.....	120
1. Sözleşmenin Kurulmasına ve Devam Etmesine Temel Teşkil Eden Sebeplerin Ortadan Kalkması.....	122
2. Ortak Amaca Ulaşmanın Güçleşmesi.....	124
3. Güven ilişkisinin Ortadan Kalkması, İlişkinin Çekilmez Duruma Gelmesi ve Bu Bakımdan Tarafların Menfaatlerinin Değerlendirilmesi.....	125
4. Haklı Sebebin Takdirinde Dikkate Alınacak Unsurlar.....	127
a. Menfaatlerin Değerlendirilmesi.....	127
b. Ultima Ratio (Son Çare) İlkesinin Haklı Sebebin Takdirinde Değerlendirilmesi.....	130
5. Haklı Sebebin Ortağın Şahsından Kaynaklanıp Kaynaklanmamasına Göre Yapılan Değerlendirme.....	132
a. Genel Olarak.....	132
b. Haklı Sebebin Ortağın Şahsından Kaynaklanması (Kişisel Sebepler).....	133
c. Haklı Sebebin Ortağın Şahsından Kaynaklanmaması (Nesnel Sebepler).....	139
6. Haklı Sebep Kavramının Emredici Niteliği.....	141
7. Haklı Sebep Kavramının Varlığı Açısından Kusur.....	145
E. Adi Ortaklık Sözleşmesinin Haklı Sebeple Fesih Davası.....	148
1. Genel Olarak.....	148
2. Haklı Sebeple Fesih Davasının İnşai (Yenilik doğuran) Niteliği.....	150

3. Hükümün İleriye Etkili Olmasının Sakıncaları ve Alınabilecek İhtiyati Tedbirler ve Hükümün Etkisine İlişkin Önerilerimiz.....	153
4. Haklı Sebeple Fesih Talebine İlişkin Zaman Sınırlaması	158
5. Haklı Sebeple Fesih Davasında Talep.....	160
6. Haklı Sebeple Fesih Davasının Tarafları	164
a. Davacı	164
b. Davalı	166
7. Haklı Sebeple Fesih Davasında Yetkili ve Görevli Mahkeme	168
a. Yetkili Mahkeme ve Yetki Sözleşmesi.....	168
b. Görevli Mahkeme.....	170
8. Adi Ortaklığın Feshi Davasında Mahkeme Kararı.....	171
9. Adi Ortaklık Sözleşmesinin Haklı Sebeple Feshine Sebep Olan Tarafın Tazminat Sorumluluğu	173
a. Genel Olarak Tazminat Talebi.....	173
b. Tazminat Talebinin Hukuki Dayanağı.....	175
c. Zarar ve Tazminat Sorumluluğunun Kapsamı	176
d. Tazminat Davasının Tarafları	179
e. Tazminatın Ödenmesinin Tasfiyede Hesaba Katılması	180
V. ADİ ORTAKLIK SÖZLEŞMESİNİN HUKUKA AYKIRI (HAKSIZ) FESHİ VE HUKUKİ SONUÇLARI	181
A. Hukuka Aykırı (Haksız) Fesih Kavramı	181
B. Hukuka Aykırı (Haksız) Feshin Adi Ortaklık Sözleşmesini Sona Erdirmemesi	181
C. Hukuka Aykırı Fesih Nedeniyle Tazminat Sorumluluğu	184
D. Hukuka Aykırı Fesih Nedeniyle Cezai Şart Kararlaştırılması	186

İKİNCİ BÖLÜM

§ 1. ADİ ORTAKLIK SÖZLEŞMESİNİN İRADİ OLARAK SONA ERDİRİLMESİNİN SONUÇLARI	189
I. GENEL OLARAK	189
II. YÖNETİCİLERİN YÖNETİM HAKKININ VE TEMSİL YETKİLERİNİN SONA ERMESİ	191
A. GENEL OLARAK	191
B. ADİ ORTAKLIK SÖZLEŞMESİNİN FESİH BİLDİRİMİ İLE SONA ERDİRİLMESİ HALİNDE YÖNETİM VE TEMSİL YETKİSİNİN SONA ERMESİ	192
C. OYBİRLİĞİ İLE ADİ ORTAKLIK SÖZLEŞMESİNİN SONA ERMESİNE KARAR VERİLMESİ HALİNDE YÖNETİM VE TEMSİL YETKİSİNİN SONA ERMESİ	193
D. ADİ ORTAKLIĞIN TASFİYE SÜRECİNE GİRMESİ	194
III. ADİ ORTAKLIĞIN TASFİYESİ	195
A. TASFİYE KAVRAMI VE TASFİYE SÜRECİNE GEÇİLMESİNİN ORTAKLIĞIN HUKUKİ YAPISINA ETKİLERİ	195
1. Tasfiye Kavramı	195
2. Tasfiye Sürecinin Adi Ortaklığın Hukuki Yapısına Etkileri	200
3. Tasfiye Sürecine Geçilmesinin Ortaklığın Amacına Etkisi	202
4. Tasfiye Sürecine Geçilmesinin Ortaklara Etkisi	203
5. Tasfiye Sürecine Geçilmesinin Üçüncü Kişilerle Olan İlişkilere Etkisi	205
6. Adi Ortaklığın Sona Ermesinin Vergi Hukuku Açısından Değerlendirilmesi	207
a. Genel Olarak Vergilendirme	207
b. Adi Ortaklığın Sona Ermesi Bakımından Vergilendirme	209
B. TASFİYENİN NASIL YAPILACAĞININ BELİRLENMESİ	210

1. Tasfiye İşlerinin Yürütülmesinin Taraf İradelerine Bırakılması	210
a. Genel Olarak	210
b. Tasfiye Sürecinin Sözleşme ile Belirlenmesi	214
2. Ortakların Anlaşarak Tasfiyeyi Birlikte Gerçekleştirmeleri	217
3. Gizli Ortaklıklarda Tasfiyenin Ortaklarca Yapılması	219
4. Ortaklar Tarafından Gerçekleştirilen Tasfiyenin İspatı Meselesi	229
5. Tasfiyenin Ortaklar Tarafından Yetkilendirilen Tasfiye Görevlisi Tarafından Yapılması	233
C. ORTAKLARIN ANLAŞAMAMASI DURUMUNDA TASFİYE GÖREVLİSİNİN MAHKEME TARAFINDAN ATANMASI	234
1. Tasfiye Görevlisinin Atanması	234
2. Tasfiye Görevlisinin Atanmasında Görevli ve Yetkili Mahkeme	236
3. Tasfiye Görevlisinin Hukuki Durumu ve Ortaklarla Aralarındaki Hukuki İlişkinin Niteliği	237
a. Genel Olarak	237
b. Temsil ilişkisi	238
c. Vekalet ilişkisi	240
d. Hizmet ilişkisi	241
e. Değerlendirmemiz	242
4. Tasfiye Görevlilerinin Hakları, Görev ve Sorumlulukları	244
a. Tasfiye Görevlisinin Ücret Hakkı	244
b. Tasfiye Görevlisinin Yetki ve Yükümlülükleri	245
c. Tasfiye Görevlisi ile Ortaklar Arasındaki Vekalet ilişkisi Gereğince Tasfiye Görevlilerinin Talimatlara Uyuma Yükümlülüğü	250
d. Tasfiye Sürecinde Gelişen Yeni İş ve İşlemler Bakımından Tasfiye Görevlilerinin Yetkileri	251

e. Tasfiye Görevlisinin Özen Yükümlülüğü.....	252
f. Tasfiye Görevlisinin Sorumlulukları.....	253
5. Tasfiye Görevlisinin Görevinin Sona Ermesi	256
a. Genel Olarak	256
6. Tasfiye Görevlisinin Azli (Görevden Alma)	257
a. Genel Olarak	257
b. Tasfiye Görevlisinin Mahkeme Tarafından Atanmış Olması Durumunda	258
c. Tasfiye Görevlisinin Sözleşme İle veya Ortakların Oybirliği İle Aldıkları Karar İle Atandığı Durumlarda	259
d. Tasfiye Görevlisinin Mahkeme Tarafından Azli İçin Haklı Sebep Kavramı	261
7. Tasfiye Görevlisinin İstifası	263
D. ADİ ORTAKLIĞIN TASFİYESİ İÇİN DAVA AÇILMASI VE TASFİYENİN MAHKEME TARAFINDAN GERÇEKLEŞTİRİLMESİ	264
1. Genel Olarak Tasfiye Davası	264
a. Tasfiye Davasının Açılması ve Tarafları.....	272
b. Tasfiyenin, Mahkemenin Fesih Kararının Kesinleşmesinden Sonraya Bırakılıp Bırakılamayacağının Değerlendirilmesi, Görüş ve Önerilerimiz	276
c. Görevli ve Yekili Mahkeme	281
d. Tasfiye Davasında Harç ve Vekalet Ücreti Meselesi ..	283
E. Tasfiye Aşamalarının Belirlenmesi.....	285
1. Tasfiye Usulüne İlişkin Hükümlerin Değerlendirilmesi ve Bu Konudaki Kanun Boşluğu	285
2. Tasfiyenin Mahkemece Yapılması Halinde Tasfiye Aşamalarının Belirlenmesi	291
a. Adi Ortaklığın Malvarlığının Belirlenmesi.....	297

b.	Adi Ortaklığın Malvarlığının Değerinin Belirlenmesi ve Hangi An Dikkate Alınarak Belirlemenin ve Değer Tespitinin Yapılacağı	301
c.	Adi Ortaklığın Sona Erdiği Anda Var Olup Sonradan Elden Çıkarılan Malvarlığının Değerinin Belirlenmesi	304
d.	Adi Ortaklık Sözleşmesinin Sona Erdiği Anda Tamamlanmamış İş ve İşlemlerin Tamamlanması.....	305
e.	Tasfiye Açılış Bilançosunun Hazırlanması	308
3.	Tasfiyenin İkinci Aşaması.....	313
a.	Ortaklığın Malvarlığının Paraya Çevrilmesi	313
b.	Tasfiyenin ve Malvarlığının Paraya Çevrilme Usulü..	316
4.	Tasfiyenin Üçüncü Aşaması	320
a.	Malvarlığının Paraya Çevrilmesinden Sonra Ortaklığın Borçlarının Ödenmesi	320
b.	Ortakların Ortaklık İçin Yaptıkları Masrafların ve Avansların Ödenmesi	325
c.	Ortaklığa Getirilen Katılım Paylarının İadesi	329
i.	Genel Olarak	329
ii.	Nakdi Katılım Payının İadesi	331
iii.	Ayni Katılım Payının İadesi.....	332
iv.	Emek Olarak Getirilen Katılım Payının İadesi....	335
d.	Bakiye Tutara Göre Tasfiye Kârının veya Tasfiye Zararının Paylaşılması	336
i.	Genel Olarak	336
ii.	Ortaklığın Kâr Etmesi Durumunda Kârın Paylaşımı	337
iii.	Ortaklığın Zarar Etmiş Olması Halinde Zararın Paylaşımı.....	341
e.	Sonuç Bilançosunun Hazırlanması ve Tasfiyenin Sona Ermesi.....	343
F.	TASFİYENİN SONA ERMESİNİN HUKUKİ SONUÇLARI.....	344
1.	Genel Olarak	344

2. Ortaklığın Tasfiyesinin Sona Ermesinin Üçüncü Kişilere Etkisi	345
IV. ADİ ORTAKLIKTAN KAYNAKLANAN ALACAKLARDA ZAMANAŞIMI	347
A. GENEL OLARAK.....	347
B. ADİ ORTAKLIK İLE ÜÇÜNCÜ KİŞİLER ARASINDAKİ İLİŞKİLERDE ZAMANAŞIMI	350
C. ORTAKLAR ARASINDAKİ İLİŞKİLERDE ZAMANAŞIMI.....	352
1. Ortaklar Arasındaki İlişkilerde Zamanaşımı Süresi.....	352
2. Zamanaşımı Süresinin Başlama Anı	353
a. Katılım Payının Talebi Açısından.....	353
b. Kâr Payı Alacağının Talebi Açısından	354
c. Tasfiye Payı Alacağının Talebi Açısından	356
GENEL SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	359
KAYNAKÇA.....	381